

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: SOCIOLOGIA

ASSIGNATURA: 25228 TÈCNIQUES D'INVESTIGACIÓ IV (6 crèdits)

DURADA: Segon semestre

CURS: Tercer

CURS ACADÈMIC: 2003/2004

TÈCNIQUES D'INVESTIGACIÓ SOCIAL IV: L'ANÀLISI QUALITATIVA

Prof. Carlos Lozares, Joel Martí

1. Objectius i continguts

En els cursos precedents de Tècniques d'Investigació Social s'han tractat diferents fases i mètodes d'investigació social. Així, a Tècniques I s'han introduït els aspectes d'iniciació a la recerca a la sociologia (orientacions metodològiques de la investigació, identificació de la problemàtica, objectius i continguts d'aquesta, disseny, etc.). Les bases de la recerca qualitativa i els seus procediments més específics –i especialment l'entrevista– han estat objecte de Tècniques d'Investigació II. D'altra banda, a Pràctiques Instrumentals III s'ha desenvolupat també la producció d'informació, l'elaboració de dades i la introducció a l'anàlisi en una orientació quantitativa (mesura, dimensions i variables, mostres, enquestes i primers càlculs bivariats), que ha tingut la seva continuïtat a Tècniques d'Investigació III amb l'anàlisi multivariada.

Aquest curs està dedicat específicament als mètodes qualitativs i, en aquest sentit, es presenta com una continuació de Tècniques II. Els continguts de l'assignatura es centren en:

- La producció d'informació qualitativa i/o etnogràfica, i particularment en situacions socials "naturals".
- Els diversos mètodes d'anàlisi de textos i discursos.
- Les metodologies d'intervenció i participació.

L'assignatura té un caràcter marcadament pràctic, tant pel tipus d'exercicis de la classe com per les pràctiques de recerca, de caràcter obligatori. Amb tot, no es deixen de banda aspectes teòrics en les explicacions de classe, en les lectures i en les referències que l'alumne/a trobi en altres assignatures de la llicenciatura.

La recerca en grup no només és necessària per poder dur a terme un treball de recerca suficientment extens i amb la possibilitat d'emprar diferents mètodes, sinó també per preparar l'alumne/a en el treball en equip, tant imprescindible en la recerca sociològica.

2. Les tutories integrades

Aquest curs 2003-2004 s'estrena una nova modalitat de formació denominada tutoria integrada. La seva durada és de 15 hores setmanals per aquesta assignatura. La modalitat i forma de la seva

aplicació pot ser diversa, des de la dedicació d'una hora setmanal fins al seguiment pràctic del treball de l'alumne/a.

En funció dels temes escollits adoptarem dos modalitats: la primera, si és possible, el seguiment i participació del professor en el "lloc dels fets" del treball d'observació de l'alumnat; la segona, el seguiment del treball d'anàlisi, sigui d'observació etnogràfica, sigui d'anàlisi del discurs.

3. Avaluació

Aquesta assignatura implica una participació activa de l'alumne/a. L'avaluació continuada tindrà com a contingut:

- L'assistència regular a classe, l'única manera de vincular el treball de recerca amb l'explicació teòrica.
- L'entrega, en els terminis fixats, i la qualificació d'aprobat en els informes.
- La participació en les tutories integrades en la forma en què s'organitzin.
- El seguiment de les lectures.

L'alumne/a haurà de decidir i comprometre's a principi de curs si desitja optar per aquesta forma d'avaluació. En cas contrari, haurà de realitzar un examen final de l'assignatura a més del treball de recerca.

4. Programa

BLOC I. INTRODUCCIÓ

Tema 1. Orientacions generals de l'anàlisi qualitativa (tema de repàs)

- Perspectives i/o paradigmes teoricometodològics de la recerca qualitativa. Dimensions fonamentals de la seva classificació.
- Vinculacions quantitatives-qualitatives. Models de relació.
- La varietat de l'origen teòric dels mètodes qualitatius.
- Exemples i caracterització de recerques qualitatives.

Tema 2. Delimitacions conceptuals

- Pràctica i acció social. Cognició. Projecte i estratègia.
- La interacció i la seva anàlisi.
- El fet social. Context i situació.
- Realitat social, llenguatge, ideologia i discurs.
- La vida quotidiana.

Tema 3. La *Grounded Theory*

- El seu context d'aparició.
- Metodologia i mètodes: comparació amb la inducció analítica.
- Producció d'informació.
- Els mètodes i les fases.
- La GT entre la inducció i la deducció: l'abducció.
- Les controvèrsies a la GT: punts forts i febles.

BLOC II. ELS MÈTODES ETNOGRÀFICS

Tema 4. Els mètodes etnogràfics

- L'observació directa i la seva pluralitat.
- El disseny de l'observació.
- L'entrada i els informants. El treball de camp.
- L'observació participant.
- Exemples.

BLOC III. L'ANÀLISI DE TEXTOS I DISCURSOS

Tema 5. L'anàlisi del discurs des de la lògica de la *Grounded Theory*.

- La GT en el marc de les perspectives d'anàlisi qualitativa
- Principis analítics i interpretatius de la GT
- Procediments i fases. Oberta, axial i selectiva.
- El programa Atlas/TI

Tema 6. Altres perspectives d'anàlisi del discurs

BLOC IV. La sociologia de la intervenció

Tema 7. Introducció a la sociologia de la intervenció

- Context històric de desenvolupament.
- Principis epistemològics i metodològics.
- La varietat d'orientacions actuals.

Tema 8. La investigació-acció-participativa

- El procés d'IAP. Elements transversals, etapes i fases.
- Tècniques pertinents.
- Aplicacions i experiències.

5. Bibliografia general

El llistat que apareix tot seguit inclou la bibliografia bàsica de l'assignatura. Al llarg del curs s'indica la bibliografia específica que correspon a cada tema.

Aguirre Baztán A. (Ed.). 1995. *Etnografía. Metodología en la investigación sociocultural*. Barcelona: Editorial Boixareu Universitaria.

Alonso L.E. 1998. *La mirada cualitativa en sociología*. Madrid: Ed. Fundamentos

Brunet I., Valero L. 1998. *Epistemología y práctica de la investigación social*. Barcelona: Ed. LU.

Calsamiglia Blanafort H., Tusón Valls A. 1999. *Las cosas del decir*. Barcelona: Ariel Lingüística

Delgado J.M., Gutierrez J., (Ed) 1994. *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Síntesis.

Denzin N.K. Lincoln Y., 1994 *Handbook of Qualitative research*. Thousand Oak: Sage.

Fals Borda, O., 1993. *Investigación-Acción Participativa*. Madrid: Caritas.

- Gaitán J. A., Piñuel J. L. 1998. *Técnicas de investigación en comunicación social. Elaboración y registro de datos*. Madrid: Síntesis
- Glaser, B.G.; Strauss, A.L., 1967. *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine.
- Ibáñez J. 1994. *El regreso del sujeto*. Madrid: Siglo XXI.
- Kemmis, S., McTaggart, R., 1988. *The Action Research Reader*. Australia: Deakin University Press.
- Lozares C., y alt. , 1988. *Portrait des salariés romands*. Lausanne: Editions d'en Bas.
- Lozares C., Martín A., López A., 1998. 'El tratamiento multiestratégico en la investigación social' en *Papers*, 55: 27-43.
- Maingueneau D., 1997. *L'Analyse du Discours*. París: Hachette
- Miles, M. B.; Huberman, A. M. 1994. *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook*. Londres: Sage.
- Rodríguez Gómez G., Gil Flores J., García Jiménez E., 1996. *Metodología de la investigación cualitativa*. Archidona : Ed. Aljibe SL..
- Ruiz Olabuénaga J.I., 1996. *Metodología de la investigación cualitativa*. Deusto: Universidad de Deusto.
- Schiffrin D., 1994. *Approachs to discourse*. Oxford UK, Cambridge, USA: Blackwell.
- Strauss A., Corbin J., 1990. *Basic of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park, CA: Sage.
- Stubbs M., 1983. *Análisis del discurso*. Madrid: Alianza Editorial.
- Taylor S.J., Bogdan R, 1986. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Buenos Aires: Paídos.
- Vallés S. Miguel, 1997. *Técnicas cualitativas de investigación social*. Madrid: Síntesis sociología.
- Van Dijk T.A., 2003. *Ideología y discurso, una introducción multidisciplinaria*. Barcelona: Ariel.
- Villasante, T.R.; Montañés, M.; Martí, J. (coords.), 2000. *La investigación social participativa. Vol. 1. Construyendo ciudadanía*. Barcelona: El Viejo Topo.